

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2024 – 2025

Leaparken Barnehage

Forord

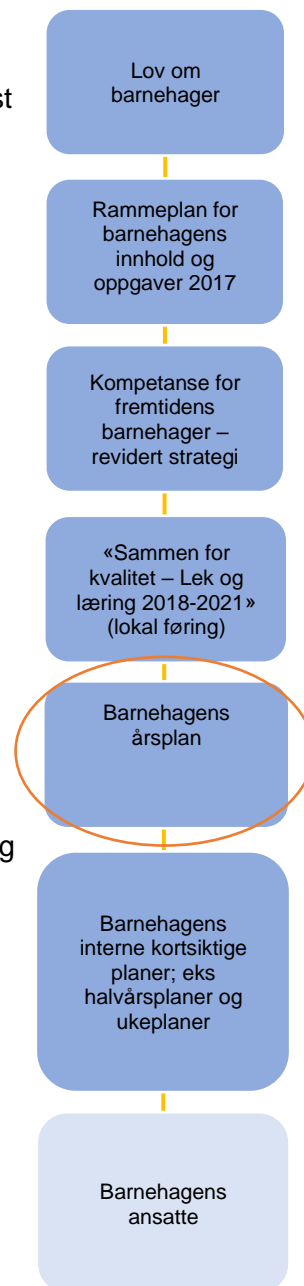
Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (24) «Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

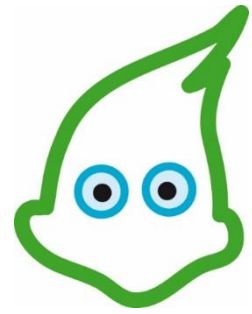

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	8
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	9
– medvirkende barn i lek og læring	9
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	10
2.3 Læring	11
2.4 Barns medvirkning	11
2.5 Vennskap og felleskap	12
2.6 Mangfold	13
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	14
«Nysgjerrigperler»	14
Jeg lurer på – Utforskende relasjoner i barnehagen	15
Hvorfor er det sånn - Læring gjennom forskning og utprøving	15
Magiske øyeblikk – Nye perspektiver	15
3.1 Fagområder	16
3.1.1 Språk som basiskompetanse	16
3.1.2 Matematisk kompetanse	17
3.2 Digitale verktøy	17
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	18
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	18
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	18
4.2.1 Dokumentasjon	18
4.2.2 Vurdering	18
4.2.3 Oppfølging	18
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	19

I.	Barnesyn og lærings syn	20
I.	Pedagogisk relasjonskompetanse	21
II.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	22
III.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	23
IV.	Overganger	24
	a. Tilvenning i barnehagen	24
	b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	26
	c. Samarbeid og sammenheng med skolen	26
V.	Foreldremedvirkning.....	28
VI.	Bærekraftig utvikling	29
VII.	Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø.....	30
VIII.	Barns seksuelle helse	31

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

1.1 Struktur og organisering

Leaparken barnehage er en kommunal barnehage på Minde i Årstad bydel. Barnehagen holder til i Lea Hall, opprinnelig bygget i 1899 som bolig for Gert Meyer Brun. Bygningen ble senere overtatt av Erik Grant Lea, derav navnet Lea Hall. Eiendommen har vært i kommunens eie siden 1922, omdøpt til Solhaug skole / Solhaug park, og har vært benyttet til ulike undervisningsformål frem til avvikling i 1999. Bygget er totalrehabilitert, og er et moderne og spennende barnehagebygg. Leaparken barnehage åpnet 31.08.18.

Leaparken barnehage er en mangfoldig barnehage med 19 ansatte, to lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget og 72 barn i alderen 0-6 år. Barna er fordelt på tre hjemmeområder og store fellesområder. Barnehagen har ca. 35 % barn som vokser opp med å lære mer enn et språk.

Barnehagen oppfyller pedagognormen, og 50 % av våre ansatte har bachelorutdanning som barnehagelærere. Flere av våre ansatte har også videreutdanning i spesialpedagogikk, språkkompetanse, veiledning og kreative fag. I barnehagen har vi flere ansatte med fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere. Barnehagens personale består av 10 kvinner og 9 menn, vi har ansatte i alle aldersgrupper, og med ulik utdannings- og arbeidserfaring. Barnehagen har fire pedagogiske ledere, som sammen leder de ulike teamene. De pedagogiske lederne har ulike ledelsesområder med hovedfokus på utvikling og faglig ledelse av barnehagen. I tillegg har vi fire barnehagelærere som har ansvar knyttet til barnehagens pedagogiske satsninger, tema og prosjektarbeid. Våre familier skal oppleve høy barnehagefaglig kvalitet og et likt tilbud, uansett hvilket team barna tilhører. Alle ansatte deltar i planlegging, gjennomføring og vurdering av det pedagogiske arbeidet.

Vi har fokus på at barna skal møte trygge voksne som legger til rette for omsorg, lek og læring i et trygt og utfordrende miljø.

1.2 Metodevalg

Trygghetssirkelen, Circle Of Security COS, er vår valgte metode i arbeidet for å skape relasjoner av høy kvalitet mellom barn og voksne. COS legger til grunn at barnet har en trygg tilknytning til sin omsorgsgiver, og dette er utgangspunkt for at barnet kan delta i positiv samhandling med andre, leke, lære og utvikle seg i tråd med sitt potensiale.

I tilvenning og videre arbeid tilrettelegger vi for at barna opplever trygghet, får hjelp til å forstå sine omgivelser og til å regulere sine følelser. Alle barn har en primærkontakt som har et særlig ansvar for å bli kjent med det enkelte barnet, slik at vi allerede fra starten av vil kunne både gjenkjenne, anerkjenne og tolke barnets ulike følelsesuttrykk og behov. Om barnet selv velger seg en annen ansatt som sin trygge base, enn den som er primærkontakt, vil vi følge barnets ønsker og behov, og legge til rette for å sikre denne relasjonen.

To av våre pedagoger er sertifiserte ICDP veiledere, og ytterligere to pedagoger vil bli sertifiserte veiledere dette barnehageåret. ICDP, International Child Development Program, er en norskutviklet metode som brukes i mer enn 40 land og er basert på åtte tema for godt samspill. Målet er å jobbe med sensitivisering av omsorgsgivere. I arbeidet med metoden observerer og reflekterer våre ansatte over egne styrker og utviklingsbehov knyttet til relasjons kompetanse, og får veiledning i dette. Våre ansatte benytter verktøyene fra ICDP for å bygge gode relasjoner til og mellom barn, samt i kollegaveiledning og foreldresamarbeid.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

- Kjerneverdiene er fundamentet i alle våre relasjoner.
- Barn og foresatte skal kunne se, høre og oppleve kjerneverdiene i møte med oss.
- Barn skal erfare, prøve ut og integrere kjerneverdiene til å bli en del av den de selv er.

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Barn erfarer sensitive voksne som støtter og utfordrer dem i samspill, lek og læring.
- Barn erfarer å bli anerkjent for den de er.
- Barn erfarer at deres initiativ og interesser får prege hverdagen.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

- I Leaparken barnehage møtes mennesker, og blir glad i hverandre.
- I Leaparken barnehage kjennetegnes relasjonene av nærhet og innlevelse
- Barn erfarer blikkontakt, humor, glede, smil, klemmer og kos.

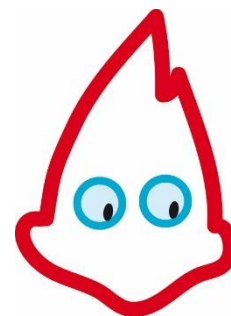
1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- I Leaparken barnehage betyr alle – alle.
- I Leaparken barnehage legger vi til rette for lek og aktiviteter som inviterer til gode relasjoner og vennskap.
- I Leaparken barnehage erfarer barn å få medvirke og medbestemme, men også å måtte belite seg og akseptere andres beslutninger.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

I Leaparken barnehage ser vi på barnets trygghet, og kvaliteten på relasjoner mellom barn og voksne, og barn seg imellom, som en forutsetning for at barn skal leke, lære og utvikle seg i tråd med eget potensiale.

Mål: Barnet har en trygg tilknytning til minimum en av de ansatte i barnehagen

Kriterier:

Barn opplever sensitive ansatte som toner seg inn på dem, og følger deres behov.

Barn opplever at relasjoner mellom ansatte og barn er preget av; oppmerksomhet, nærhet og kjærlighet

Barn møtes med evne og vilje til samspill

Barn velger selv tilknytningsperson

Barns foreldre/foresatte kommuniserer sine forventninger og viktig informasjon, til den/de som er nærmest barnet.

Tiltak:

Barnehagen inviterer til lekegrupper og barnehagebesøk i forkant av barnehagestart

Barnehagen inviterer til foreldremøte for nye familier

Barnehagen arbeider etter primærkontaktmodellen

Barnehagen inviterer alle nye familier til startsamtale

Barnehagen inviterer til foreldremøter ved overganger mellom team og før skolestart

Trygge ansatte følger med barn som går over på nye team

Barnehagen benytter observasjoner, tilbakemeldinger og praksisfortellinger for å reflektere omkring barns tilknytning og trygghet, og som utgangspunkt for å sette i verk tiltak når det er nødvendig.

Barnehagens ansatte kjenner og benytter COS i relasjonsarbeidet.

2.2 Lek

I Leaparken opplever barn at lek har egenverdi. Leken er barnas eget uttrykk, den er kommunikasjon og deres viktigste spillmetode. Leken lar barn utforske og forstå sine omgivelser. Lekende barn er nysgjerrige, fantasifulle og kreative.

Mål: Barn i Leaparken barnehage opplever utfordringer, spenning, humor og glede i lek.

Kriterier:

Barna opplever å ha tid til å leke ferdig.

Barn leker alene og sammen med andre barn.

Barn utvikler leken sin i tråd med eget potensiale.

Barn leker sammen med voksne som bidrar til å utvikle deres lekekompetanse.

Tiltak:

Leaparkens regler for lekekloke voksne

1. Bli barnas venn og vit hva de liker å gjøre
2. Ta initiativ til å leke med barn og bli i lek så lenge du kan
3. Vis glede og si takk når barn inviterer deg inn i leken sin
4. Bidra til å skape et lekemiljø som stimulerer til undring, utforskning og kreative lekeuttrykk
5. Prioriter tid til å leke hver dag
6. Støtt barn i å utvikle sin lekekompetanse
7. Hjelp barn til å inkludere andre i lek
8. Vis respekt når barn ønsker å verne om egen lek, og hjelp dem til å gjøre dette på en god måte
9. Du skal ikke forstyrre andre voksne som er i lek
10. Husk og gjør alle de øverste reglene og minn dine kollegaer på det samme

2.3 Læring

Læring oppstår i møte mellom mennesker, i ulike miljø og ved deltagelse i en sosial og språklig samhandling. I Leaparken barnehage ser vi potensiale for læring i alle situasjoner. Derfor ser vi læring i sammenheng med omsorg, lek og danning. Læring er subjektivt, og vi kan derfor ikke garantere nøyaktig for hva barnet vil lære. I Leaparken arbeider vi for at både planlagte og uformelle situasjoner legger til rette for at barn opplever utfordringer og mestring, og på denne måten utvider sin kunnskap om seg selv og verden omkring.

Mål: Enhver situasjon i barnehagen har potensiale til læring

Kriterier:

Barn blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang.

Barn opplever medvirkning, utfordringer og mestring

Barn erfarer at deres initiativ får påvirke barnehagens innhold.

Barn som opplever utfordringer i aktiviteter og samspill, får hjelp og støtte til å utvikle sine ferdigheter.

Tiltak:

Ansatte observerer, tolker og forstår barns interesser.

Ansatte har samtalekompetanse, og legger til rette for at barn får uttrykke sine tanker, følelser og behov.

Ansatte planlegger for, og praktiserer muligheter for læring i alle situasjoner.

Ansatte sikrer at barnehagens hverdagsliv og pedagogiske praksis formes i takt og tråd med barnas interesser, ønsker og behov.

2.4 Barns medvirkning

Vårt menneskesyn og læringssyn tar utgangspunkt i barn og voksne som likeverdige deltakere i barnehagen, hvor læring skjer gjennom aktiv bruk av språk, og deltakelse i sosial praksis. For å sikre barns medvirkning kreves det lyttende, omsorgsfulle og selvreflekterende ansatte og foreldre. Den pedagogiske praksisen skal bygge på barns nysgjerrighet og innspill, både når det gjelder innhold, metode og evaluering

Mål: I Leaparken barnehage skal barna få ytre sine meninger, og deres meninger skal tillegges vekt

Kriterier:

Barn tar fritt kontakt med voksne gjennom

kroppslige eller muntlige uttrykk, og formidler sine ønsker, behov og spørsmål.

Barn utvikler evnen til å delta i dialog og diskusjoner rundt saker som angår de.

Barn utvikler en forståelse for balansen mellom selvhevdelse og selvkontroll.

Barn forstår forskjellen mellom å uttrykke et ønske, og å kreve en rettighet.

Barn er nysgjerrige på fenomener og er aktivt deltakende i undring, undersøkelser og forskning.

Barn utvikler en forståelse for at de er aktive deltakere i sine egne læringsprosesser. Dette innebærer at de er med på å konstruere sin egen og andres kunnskap, og skal kunne forvente å bli bedt om å komme med sine innspill.

Tiltak:

Ansatte er bevisst på barnas medvirkning og den voksnes ansvar.

Ansatte oppmuntrer til, støtter og viser at de setter pris på gode dialoger og diskusjoner.

Ansatte setter ord på demokratiske prosesser i barnehagen og samfunnet.

Ansatte er åpne, lyttende og lydhøre overfor barn som kommer med innspill, når dette er mulig.

Ansatte planlegger, forbereder, gjennomfører og evaluerer pedagogisk aktivitet ut ifra barnas interesser, og i så stor grad som mulig, sammen med barna.

Ansatte er reflektert over maktforholdet de har i relasjoner til både barn og foreldre.

2.5 Vennskap og fellesskap

I Leaparken barnehage planlegger vi for lek, aktiviteter og et hverdagsliv der barn får utvikle vennskap og oppleve å være en del av et inkluderende fellesskap. Barns vennskap og erfaringer fra sosial praksis, er en viktig del av deres dannelse. I Leaparken barnehage skal dørstokkene være lave og takhøyden stor, slik at alle kan få oppleve tilhørighet. Barnehagen arbeider i tråd med Skyfritt, handlingsplan for forebygging og håndtering av mobbing.

Mål: I Leaparken barnehage opplever barn at de er en del av et inkluderende fellesskap

Kriterier:

Barn er nysgjerrige på hverandre

Barn inviterer hverandre inn i leken

Barn opplever vennskap

Barn blir glad i hverandre, trøster og viser omsorg for hverandre.

Barn erfarer å forhandle med andre, bli hørt, få gjennomslag for egne ønsker og å inngå kompromiss.

Barn erfarer å få støtte av voksne, når de opplever at samspill med andre er vanskelig.

Tiltak:

Ansatte legger til rette for at barna får felles opplevelser.

Ansatte snakker positivt om barnet og hverandre, til andre.

Ansatte støtter barnet i å sette egne grenser og justere seg.

Ansatte observerer og reflekterer omkring barnas vennskap.

Ansatte følger opp og griper inn, for å hindre at samspill kommer på avveie.

Ansatte følger rutiner for oppfølging om det avdekkes at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

2.6 Mangfold

I Leaparken barnehage skal alle erfare å bli møtt med åpenhet, tillit og respekt for sin egenart. Alle skal kjenne seg verdifulle, og oppleve å bli sett og møtt på sine premisser. I Leaparken barnehage ser vi mangfold som en ressurs i arbeidet for å fremme likeverd og likestilling, og å motvirke alle former for diskriminering.

Mål: I Leaparken barnehage blir mangfold møtt med åpenhet og anerkjennelse

Kriterier:

Barn viser gjennom sine uttrykk at de er trygge, og har det bra i barnehagen.

Barn deltar i mangfoldige aktiviteter og leker.

Barna lærer om ulike måter å leve på; familieformer, kulturer, tradisjoner og religioner.

Barna viser hverandre respekt.

Tiltak:

Ansatte gjør barn oppmerksomme på hverandre.

Ansatte fremsnakker barn og voksne.

Ansatte har kunnskap om ulike levesett, religiøse- og kulturelle praksiser.

Aktiviteter og barnelitteraturen vi tilbyr, gjenspeiler mangfoldet i samfunnet. Ansatte reflekterer rundt egne holdninger til likheter og ulikheter.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

«Nysgjerrigperler»

Små barn trenger å dele erfaringer med nære voksne, der de opplever at undring og læring er spennende. Evnen til å undre seg utvikles ikke av seg selv, men i samspill med voksne som ser hva hvert enkelt barn er interessert i, og viser dem at det alltid er noe nytt å oppdage. Barns hukommelse, språk og tenkning utvikles når de får være sammen med sensitive og engasjerte voksne som legger til rette for medvirkning gjennom å observere hva de er interessert i, og ved å motivere dem til videre utforskning og undring. Nysgjerrighet innebærer ønske om å utforske ulike fenomener, gjenstander og ideer. Barn er små forskere som gjennom sin nysgjerrighet, utforskning og lek utvikler ny kunnskap om seg selv og den verden de er en del av. Barn som er aktive deltakere i egen læring opplever anerkjennelse, spenning, utfordringer, mestring og glede. Gjennom erfaringer og eurekaøyeblikk samler barn nysgjerrigperler som skatter av kunnskap og oppdagelser.

Leaparken barnehage arbeider helhetlig og tverrfaglig med alle rammeplanens fagområder. Barns interesser, skaperglede, undring og utforskning rundt ulike fenomen og tema, gir retning i arbeidsprosessene. Dette sikrer at barna er medvirkende i sin egen læring og danning. Barnehagens personale møter barn med omsorg, tillit og respekt.

Prosjektene våre vil variere mellom og innad i teamene. Prosjekt som arbeidsmetode sikrer barns medvirkning da prosessene styres av deltakerne, og barnehagens ansatte tar utgangspunkt i barns uttrykk, interesser, kunnskap og tenkning som grunnlag for felles læring og utvikling. Hver periode får sin egen prosjektplan. Våre mål og tiltak er hentet fra rammeplanen for barnehagen, og arbeidet dokumenteres i ukebrev, praksisfortellinger, utstillinger og prosjektrapporter.

Hovedmål:

Barna i Leaparken barnehage undersøker, oppdager og forstår sammenhenger, utvider perspektiver og utvikler ny innsikt.

Jeg lurer på – Utforskende relasjoner i barnehagen

Periode: Høst 2024

Kriterier:

Barn opplever trygge og gode relasjoner i tilvennings- og overgangsperioden.

Barn uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter.

Barn bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek, og som redskap til å løse konflikter.

Barn undrer seg over, utforsker og oppdager sin plass i det nye fellesskapet.

Barn deler felles opplevelser, bygger relasjoner og utvikler interesse og respekt for hverandre.

Barn lærer å forstå verdien av ulike syn og levesett i fellesskapet de tilhører.

Hvorfor er det sånn - Læring gjennom forskning og utprøving

Periode: Vinter 2024/2025

Kriterier:

Barn er aktive deltakere i egen læringsprosess, gjennom å utforske og prøve ut ting selv.

Barn utforsker og erfarer verden rundt seg ved å bruke sansene sine.

Barn utforsker naturvitenskapelige fenomener gjennom enkle eksperimenter.

Barn bruker fantasien og uttrykker seg gjennom bruk av ulike materiale i kreative aktiviteter.

Barn bruker språk til å reflektere og samtale.

Barn reflekterer omkring likheter og forskjeller.

Magiske øyeblikk – Nye perspektiver

Periode: Vår og sommer 2025

Kriterier:

Barn utforsker og undrer seg over ulike naturfenomen.

Barn prøver ut ulike forskningsmetoder.

Barn danner nye perspektiver gjennom utforskning, kreativ lek og samspill med andre

Barn lærer at like prosesser kan lede til samme resultat, og at like prosesser kan lede til ulike resultater.

Barn og voksne utvikler ny innsikt og kunnskap gjennom å reflektere og undre seg sammen.

3.1 Fagområder

Gjennom arbeid med prosjekter tilrettelegger vi for at barn kan erfare og danne kunnskap om seg selv, andre mennesker og verden omkring. Vårt pedagogiske arbeid skaper felles referanser i barnegruppen. Det tilpasses alle barn uten å vurdere måloppnåelse hos enkeltbarn. Målsettingen i vårt satsningsområde er rettet mot arbeidsprosessene i barnehagen.

Leaparken barnehage, som en av Bergen Kommunes barnehager, har fokus på tre områder som er sentrale for barns utvikling i et livslangt læringsperspektiv, og inneholder ferdigheter og kompetanse som er en forutsetning for kommunikasjon, læring og sosial deltagelse. Disse satsningsområdene er:

- Språk som basiskompetanse
- Matematisk kompetanse
- Digital kompetanse

3.1.1 Språk som basiskompetanse

«Å lære språket er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Gjennom språket lærer vi å forstå verden. Gjennom språket får vi økt innsikt i oss sjøl. Gjennom språket trer vi inn i fellesskapet med andre mennesker og får del i språksamfunnets kultur. Språket gir identitet og tilhørighet. Språket er avgjørende for den intellektuelle, emosjonelle og sosiale utviklingen» (Høigård Anne; *Barns språkutvikling - muntlig og skriftlig* s. 15).

I Leaparken barnehage legger vi til rette for at barna;

- Oppmuntres til å ta initiativ og delta i gode samtaler.
- Hører på og lærer rim, regler, dikt og sang, og bearbejder disse.
- Bli innført i litteraturens verden, og får støtte til å improvisere og eksperimentere med egne fortellinger.
- Bli invitert i lek der de kan imitere, improvisere, leke med, reflektere over, forhandle, og utvikle sitt språk og sin kreativitet.
- Utforsker skriftspråket, og får mulighet til å eksperimentere og prøve å etterligne den skriften de observerer rundt seg.
- Deltar barn i språkgrupper, hvor innholdet stimulerer deres språkutvikling.
- Får den hjelpen de trenger om de strever med språk.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Matematikk i barnehagen handler om mer enn tall og tegn. Barns interesse for matematikk avhenger av at denne stimuleres gjennom bruk av språk, lek og aktiviteter. Gjennom møter med matematikk skal barn utvikle evne til å se strukturer og sammenhenger, logisk resonnering og problemløsning.

I Leaparken barnehage legger vi til rette for at barna;

- Blir utfordret til å utforske og undre seg over matematiske begrep.
- Tar i bruk sortering og kategorisering i barnehagehverdagen.
- Eksperimenterer med og anvender ulike mål, måleenheter og måleredskaper.
- Undersøker og sammenligner former og mønster på en lekende måte.
- Tar i bruk kropp og sanser for å videreutvikle romforståelse, plassering og orientering.

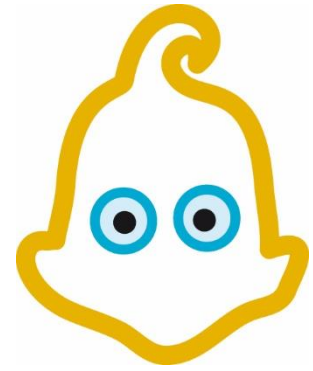
3.2 Digitale verktøy

Barn vokser opp i en hverdag, der digitale verktøy er en del av hverdagen, i langt større grad enn tidligere generasjoner. Vårt pedagogiske arbeid med digitale verktøy bidrar til en sosial utjevning. Personalet er gode og aktive rollemodeller som utvikler digital dømmekraft og evne til kritisk bruk, av digitale verktøy. Samtidig passer personalet kontinuerlig på at barna blir aktive produsenter, i motsetning til "passive" konsumenter.

I Leaparken barnehage legger vi til rette for at barn;

- Blir kjent med ulike digitale verktøy, og utvikler forståelse for deres funksjon.
- Deltar i aktiviteter der de anvender digitale verktøy, som en kilde til kommunikasjon, innhenting av informasjon og lek
- Gjennom bruk av digitale verktøy, utvikler sin digitale danning og dømmekraft.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Relevant og tilpasset kompetanseutvikling fremmer en lærende organisasjon. Vi jobber strukturert og målrettet på møter og planleggingsdager, med prosjektarbeid, veiledning og vurdering. Hele personalet deltar i prosessarbeid og refleksjonsoppgaver, og har bidratt til å utvikle felles og individuelle planer for kompetanseutvikling. Vi har som mål å holde oss faglig oppdatert, å reflektere omkring egen praksis, og å stadig utvikle oss selv og organisasjonen, i tråd med hva som er best for barn.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Barnehagen dokumenterer, vurderer og følger opp det pedagogiske arbeidet, og arbeidet vi gjør for å utvikle organisasjonen.

4.2.1 Dokumentasjon

Barnehagens kompetanseutviklingsplan, og den enkelte ansattes individuelle utviklingsplan, beskriver mål, tiltak og ansvar knyttet til vårt arbeid for å sikre at barnehagens ansatte opplever en kompetanseutvikling som er relevant for arbeidet. Arbeidet dokumenteres i referat fra kollektive arbeidsprosesser, og gjennom forpliktende handlingsplaner.

4.2.2 Vurdering

Vårt utviklingsarbeid vurderes gjennom analyse av medarbeiderundersøkelsen, og gjennom refleksjon i; medarbeidersamtaler, i utviklingssamtaler med foreldre, og i kollektive gruppeprosesser. Det systematiske vurderingsarbeidet følges opp av Etat for barnehage, som hvert år innhenter dokumentasjon eller gjennomfører dialogmøter med våre kommunale barnehager. Dette er et av flere tiltak vår eier, Bergen kommune, gjennomfører for å ivareta sitt ansvar for oppfølging av barnehagenes pedagogiske arbeid.

4.2.3 Oppfølging

Lederteamet har hovedansvar for å følge opp utviklingsarbeidet. Vi følger opp Bergen kommunes satsingsområder gjennom å delta på faglige samlinger, og implementerer nye satsinger og ny kompetanse gjennom felles prosesser i personalgruppen.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Foreldre inviteres til å delta i ulike prosesser i barnehagen, slik at de oppnår en bedre forståelse for barnas hverdag og kan medvirke på meningsfulle måter. Alle foreldre/foresatte gis mulighet til å dele sine synspunkt på vår virksomhet gjennom foreldremøte, foreldreråd, brukerundersøkelser, dialog i daglige møter med personalet, startsamtale med nye familier, og gjennom barnas utviklingssamtaler.

Barnehagens samarbeidsutvalg og foreldreråd medvirker i utviklingsarbeidet, gjennom deltagelse i møter der tema fra kompetanseutviklingsplanen er en del av vår agenda.

Ansatte i barnehagen samtaler med enkeltbarn og barnegrupper og observerer barna for å kartlegge deres opplevelse av egen hverdag, innholdet i denne og deres mulighetsrom for medvirkning.

Del to

I. Barnesyn og læringsyn

Rammeplanen uttrykker et syn på barnet som subjekt, som intensjonelt og som aktivt deltagende i sin egen utviklings- og læringsprosess. (Bergen kommune, 2018, s.23)

Alle i Leaparken barnehage er likeverdige, og mangfold er en av våre viktigste ressurser. Vi ser på barn som subjekter. Vårt menneskesyn anerkjenner barndom som en livsfase, og barnet som et individ med iboende egenskaper og muligheter. Vi skaper gode rammer for utvikling av barnets egen identitet; hvem er jeg, og hvem er jeg i samspill med andre.

Barn erfarer og opplever verden innenfra, gjennom følelser, tanker og kropp. De er aktive deltagere i sine læringsprosesser, og voksne kan ikke overføre sin kunnskap direkte til dem. Det er viktig at ansatte er lydhøre og sensitive i spillet med barn. Personalet er bevisst på det barnet retter sin oppmerksomhet mot, og tar utgangspunkt i dette for å gi barna meningsfulle erfaringer som gir mulighet for utvikling og læring. Det er barnas nysgjerrighet og interesser som skal danne grunnlaget for læringsprosessene. Slik muliggjøres barns medvirkning i egen læring.

I Leaparken barnehage bygger den pedagogiske praksisen på et sosiokulturelt læringsyn, vi har et helhetlig syn på barns læring. Det betyr at læring forstås som prosesser som skjer gjennom bruk av språk, og deltakelse i sosial praksis. Lekende læring er grunnlag for utforskning og bearbeidelse av inntrykk. Gjennom lek og vennskap utvikler barn språk og sosial kompetanse. Derfor er leken barnas viktigste aktivitet.

Mål:

I Leaparken barnehage ser vi på alle barn som kompetente subjekt, som er aktive i egen utviklings- og læringsprosess.

Kriterier:

Barns interesser tas på alvor.

Barn erfarer mestring hver dag.

Barnet selv skaper mening og innhold i sine erfaringer.
Barn lærer gjennom egne oppdagelser og opplevelser i fellesskap med andre.

Tiltak:

Personalet anerkjenner barndommens egenverdi.

Personalet tar ansvar for at barna har nære og gode relasjoner i barnehagen.

Pedagogikken tar utgangspunkt i barnas opplevelsesverden, og personalet ivaretar og muliggjør barnas innspill.

Personalet benytter læringspotensialet i hverdagssituasjoner.

Det fysiske læringsmiljøet stimulerer til lek, undring og utforskning som fremmer barns utvikling.

Personalet tar ansvar for egen og organisasjonens læring og utvikling.

I. Pedagogisk relasjonskompetanse

«Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre». (Bergen Kommune, Sammen for kvalitet, 2018 s. 21)

Pedagogisk relasjonskompetanse innebærer sosial kompetanse, refleksjonsevne og faglig kompetanse. Den pedagogiske relasjonskompetansen kommer til uttrykk gjennom språk og handlinger i møte med barn. Ansattes bevisste og ubevisste holdninger, verdier, menneskesyn og læringssyn, påvirker kvaliteten på den pedagogiske relasjonskompetansen. Personale reflekterer jevnlig over egne holdninger og praksis, både individuelt og i fellesskap med hverandre; i formelle situasjoner som på møter og planleggingsdager, og i uformelle situasjoner i hverdagen.

I Leaparken barnehage innebærer en del av arbeidet med pedagogisk relasjonskompetanse, at ansatte skal få kjennskap til ICDP (International Child Development Program). Målet med ICDP er å jobbe med sensitivisering av omsorgsgivere. ICDP er en metode som er utviklet i Norge, og som blir brukt i mer enn 50 land. I arbeidet med ICDP får ansatte veiledning, og hver enkelt skal observere og reflektere over egne styrker og utviklingsbehov i samspillet med barn. ICDP bygger på åtte temaer for godt samspill.

Alle ansatte i Leaparken har kjennskap til Trygghetssirkelen, (Circle of Security, COS). COS er en modell som viser barnets behov for trygg tilknytning som utgangspunkt for utforskning. Modellen viser hvordan barnet etter hvert som tryggheten øker, tør å utforske mer og bevege seg lengre vekk fra sin trygge base.

I Leaparken har vi ansatte som er sertifiserte ICDP veiledere, og som driver personalveiledning etter denne metoden. Gjennom primærkontakter sørger vi for at barna har trygg tilknytning til minst én voksen, før vi kobler på flere voksne. Under barnehageoppstart gir vi barna tid til å bli trygg på personale, barna og omgivelsene.

Mål:

I Leaparken barnehage er personalet bevisst på sitt ansvar for kvaliteten på relasjonen til barn. Barn opplever seg trygg, sett, hørt og forstått.

Kriterier:

Barn har en trygg relasjon til sin primærkontakt.

Barn har like muligheter til å bli sett, hørt og til å delta i fellesskapet.

Barns nysgjerrighet og utforskertrang kommer til uttrykk gjennom samspill med mennesker og miljøet.

Barn får gjennom observasjon og imitasjon av personalet, erfaring med positivt sosialt samspill sammen med andre.

Tiltak:

Personalet har alltid barnets beste i fokus.

Personalet er varme og inkluderende i møte med hvert enkelt barn.

Personalet er bevisst på sitt ansvar for kvaliteten i relasjonen til barn.

Personalet reflekterer over egen praksis for å videreutvikle sin kompetanse.

Personalet benytter ICDP og Trygghetssirkelen i relasjonsarbeidet.

II. Danning gjennom omsorg, lek og læring

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling».

(Kunnskapsdepartementet, 2017)

Barnehagen har som oppgave å fremme danning. Målet er at barna skal bli selvstendige mennesker som våger å uttrykke sine synspunkter, å ta egne valg og å ombestemme seg. Vi har stort fokus på å skape en kultur der barna har en felles forståelse for våre samfunnsverdier og -normer.

I takt med danning og utvikling erfarer barn å følge normer og regler i samfunnet, og vise empati og omsorg i møte med andre. Personalet skal aktivt støtte barnet ved gi ros, anerkjennelse, veilede og være gode rollemodeller. Gjennom å anerkjenne barns uttrykk bidrar vi til å gi dem tro på seg selv, og utvikle et godt selvbilde. Slik ruster vi også barna til å kunne vise respekt, empati og omsorg for andre.

Omsorg i barnehagen handler om at barna skal få sine primærbehov dekket. Barna skal føle seg trygg og ivaretatt, slik at de tør å uttrykke egne meninger. Samtidig skal de få utfordringer tilpasset sin utvikling. For å oppnå trivsel, glede og mestring må relasjonene mellom barn-voksen og barn-barn være gode. Fra barna starter i barnehagen er det viktig å ha gode rutiner og faste ansatte som møter dem i denne sårbare fasen.

Leken er grunnlaget for all læring. For at barna skal kunne forstå og lære seg normer og regler, må de ha en arena der de får lov til å utfolde seg kreativt gjennom lek. Barnehagen skal bidra til samhandlinger mellom barn og voksne, og god lek hver eneste dag. Det er i leken barnet får bearbeide sine følelser og erfaringer. Barnet skal gis mulighet til meningsfulle og varierte opplevelser, og kunne oppleve ulike lekemiljøer både ute og inne. Gjennom leken ønsker vi at barna skal få erfaringer og opplevelser i samspill med andre barn og voksne. De voksnes rolle i leken er å være støttende, veiledende og aktive deltagere som gir seg hen og har det kjekt sammen med barna. Lekemiljøet vårt skal også utfordre barnets kreativitet, og gi erfaring med å jobbe med tema/prosjektarbeid over tid sammen med andre. Dette som et bidrag til å skape samhold og forebygge mot utenforskap og mobbing.

Mål:

Personalet er gode rollemodeller som støtter barn i sosiale prosesser, og modellerer normer og regler i samfunnet.

Kriterier:

Barn har en trygg tilknytning til minst en av barnehagens ansatte.

Barn opplever omsorg tilpasset sine behov.

Barn er aktive deltakere i lek, og erfarer ulike typer lek tilpasset alder og forutsetninger.

Barn deltar i ulike aktiviteter og prosjekter.

Tiltak:

Personalet skal aktivt støtte barnet ved gi ros, anerkjennelse, veilede og være en god rollemodell.

Personalet skal bidra til at barnet utvikler tro på seg selv, et godt selvbilde og en god psykisk helse.

Personalet skal legge til rette for samspill og god lek hver eneste dag.

Personalet skal være aktiv deltagende og engasjert i lek sammen med barna.

III. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får variert leke-, aktivitets- og læringsmuligheter (Utdanningsdirektoratet, s.44).

Progresjon betyr utvikling eller fremskritt. Med progresjon i barnehagens pedagogiske innhold menes det at alle barn opplever å utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Dette forutsetter at det skjer en gjennomtenkt utvikling gjennom hele barnehageløpet, for å sikre at alle barn får et likeverdig tilbud av god kvalitet. Alle barn er unike, og utvikler seg i sitt eget tempo, derfor må de ansatte i barnehagen sørge for at hvert enkelt barn, og hele gruppen opplever utfordringer som er tilpasset deres mestringsnivå. Utfordringene må altså være tilpasset hvert enkelt barns forutsetninger, alder og modning.

Det pedagogiske innholdet i barnehagen bygger særlig på rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Dette styringsdokumentet gir styrer, pedagogiske ledere og øvrig personale en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen inneholder syv fagområder; «Kommunikasjon, språk og tekst», «Kropp, bevegelse, mat og helse», «Kunst, kultur og kreativitet», «Natur, miljø og teknologi», «Antall, rom og form», «Etikk, religion og filosofi» og «Nærmiljø og samfunn». Barna skal oppleve progresjon knyttet til kunnskap og ferdigheter innen alle de syv fagområdene.

Vårt didaktiske arbeid, årsplan, periodeplaner og prosjekter består av mål, kriterier og tiltak som tilrettelegger for progresjon, i tråd med vårt læringssyn.

Gjennom valg av innhold, arbeidsmåter, leker, materiell og utforming av det fysiske miljøet, skal barnehagen legge til rette for progresjon. Bergen kommune sine grunnverdier varme, se barnet og inkluderende legges her til grunn.

For å kunne sikre progresjon i det pedagogiske innholdet, forutsetter det at Leaparken barnehage har en kultur som preges av at de ansatte kontinuerlig lærer og utvikler seg selv og organisasjonen. Vi skal være en lærende organisasjon og barnehagens

organisasjonsutvikling skal være målrettet. Dette innebærer at vi dokumenterer og vurderer praksisen vår kontinuerlig. Barn og foreldre medvirker i arbeidet og deres innspill kommer til uttrykk i barnehagens planleggings- og vurderingsarbeid.

Mål:

Alle barn i Leaparken barnehage opplever å lære gjennom utforsking, undring, samtale og refleksjon. Barnehagens hverdagsliv og pedagogiske innhold gir grunnlag for livslang læring.

Kriterier:

Barn opplever å medvirke.

Barn opplever å feile og å mestre.

Barn opplever å få erfaringer gjennom samspill i hverdagsliv og pedagogiske aktiviteter som fører til at de utvikler nye ferdigheter, egne tanker og forståelse.

Tiltak:

Personalet legger til rette for barns medvirkning, gjennom å observere og utvide det barna allerede er opptatt av.

Personalet skal introdusere og legge til rette for nye opplevelser og erfaringer.

Personalet støtter barn slik at de opplever mestringfølelse.

Personalet utfordrer barn til å strekke seg etter nye ferdigheter og opplevelser.

Personalet planlegger og tilrettelegger for progresjon gjennom bevisste valg av materialer, leker, bøker og utstyr.

Personalet legger til rette for progresjon gjennom fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i det pedagogiske arbeidet, og i daglige rutiner.

IV. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn» (Kunnskapsdepartementet, 2017)

Tilvenning er å bli gradvis kjent og trygg i de nye omgivelsene. Barnet og deres foreldre/foresatte skal bli kjent med oss ansatte, de andre barna og nye rutiner. Det at barna kjenner seg trygg og ivaretatt, er en forutsetning for at de skal kunne leke, lære og utvikle seg. Noen barn trives i barnehagen fra første stund. For andre barn kan det ta tid å bli helt trygg på de ansatte og de andre barna i barnehagen. Derfor må tilvenningsperioden alltid tilpasses det enkelte barnet. Foreldre/foresatte har mye kunnskap om sitt barn og det er derfor viktig med et godt samarbeid for å sikre en best mulig tilvenning.

Alle barn i Leaparken vil få tildelt en primærkontakt. Dersom vi ser at barnet viser en klar preferanse for en annen ansatt enn den vi opprinnelig tildelte, vil vi etterstrebe å ta hensyn til barnets ønske, og bytte primærkontakt.

Personalet skal gi riktig, tilpasset og tilstrekkelig informasjon om barnehagens virke og innhold, og legge til rette for at foreldre/foresatte får anledning til å stille alle de spørsmål de måtte ha, i forbindelse med barnets oppstart i barnehagen. En oppstartsamtale er grunnleggende for at foreldrene og barnehagen sammen kan skape et så godt tilbud som mulig for barnet. Målet for oppstartsamtalet er å utveksle viktig informasjon, og å bli bedre kjent. Personalet blir bedre kjent med barnet, foreldrene og deres hjemmemiljø, slik at de lettere kan møte barnets behov. Foreldrene får mulighet til å møte de ansatte på

tomannshånd, og til å formidle hvilke psykiske og fysiske behov barnet har, som barnehagen må ta hensyn til.

Gjennom lekegrupper og barnehagebesøk legger vi til rette for at våre familier, allerede før barnehagestart, får bli kjent med barnehagebygget, våre ansatte og hverandre. Vi har som mål at de første dagene i barnehagen skal være trygghetsfremmende for barnet, og for barnets nærmeste. Forskning og vår erfaring viser at barnets tilvenning går lettere når vi gir barna oversiktlige rammer og den tiden de trenger, for å knytte seg til oss og bli trygge. Vi oppfordrer derfor foreldre som har mulighet til det, om å legge til rette for at barnet får en myk start med korte barnehagedager de første ukene.

Mål:

Alle barn og foreldre skal føle seg velkommen, trygg og ivaretatt under tilvenningen.

Våre råd til foreldre/foresatte:

Vis barnet ditt at du er trygg på de ansatte og positiv til barnehagen. Barnehagestart kan være vel så tøft for dere foreldre som for barna, men det er viktig for barnets trygghet at du har en positiv innstilling til den nye situasjonen.

Si tydelig «hadet» før du går. Ikke «snik» deg av gårde når barnet ikke ser det. Barnet må få lov til å reagere på avskjeden. Det er verre om du plutselig er borte uten at barnet har fått det med seg.

Fortell personalet om hva barnet liker å gjøre hjemme og hvilke sanger det liker å synge. Dette kan være en hjelp i arbeidet med å skape en bro mellom livet hjemme og i barnehagen.

Ta med et trygghetsobjekt til barnet. En favorittbok, en koseklut eller en bamse. Noen har med et sjal med mamma- eller pappalukt. Slik kan barnet kjenne en forbindelse mellom livet i barnehagen og hjemme.

Vektlegg god kommunikasjon med personalet. Er det noe du lurert på, ønsker, ikke liker, ta det opp med én gang. Samarbeid, god kommunikasjon og tillit mellom hjem og barnehage er viktig for barnets trivsel og utvikling.

Kriterier:

Barn får være sammen med foreldrene sine ved barnehagestart.

Barn knytter seg til sin primærkontakt.

Barn opplever å bli tatt imot, å få være sammen med og få si hadet til sin kjente primærkontakt hver dag.

Barn opplever at barnehagens innhold er forutsigbart.

Tiltak:

Barnehagen inviterer nye barn og deres familier til lekegrupper i forkant av barnehagestart.

Primærkontakt er tilgjengelige psykisk og fysisk.

Primærkontakt er der barnet er.

Primærkontakt bidrar til å utvide barnas relasjoner til å omfatte flere.

Personalet trøster og bekrefter barnet og setter ord på følelsene det har.

Personalet avleder ikke barnet med lek eller prøver å stoppe gråten raskest mulig.

Personalet gir barna tid til å roe seg sammen med en trygg voksen i sitt eget tempo.

Personalet er tilgjengelig og sørger for å informere, etterspørre informasjon og støtte foreldre/foresatte.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe». (Utdanningsdirektoratet, 2017 s. 33)

I Leaparken barnehage vil overganger innad i barnehagen bety enten at man bytter fra et hjemområde til et annet, eller at man bytter gruppe innad i hjemområdet. Det vil være litt ulik praksis for de ulike overgangene. Ved overganger innad i et hjemområde vil barnet kanskje allerede ha god tilknytning til en eller flere voksne. Barn er ulike og håndterer overganger på ulike måter. Vi vil se hvert enkelt barn og gjøre det vi kan for å legge til rette for en god individuell overgang.

Mål:

Barna opplever trygghet og tilknytning til ansatte og andre barn ved overganger innad i barnehagen.

Kriterier:

Barnet er fysisk og psykisk klar for å bytte team.

Barnet får besøke sitt nye team og hjemområde sammen med kjente barn og ansatte.

Barnet bytter team sammen med barn det allerede kjenner og er trygg på.

Barnet følges av kjente voksne, og har fått god tid til å bli kjent med minst én voksen på det nye hjemområdet/gruppen.

Barnet får tid til å bli kjent og finne seg til rette i det nye teamet.

Tiltak:

Barna besøker det nye hjemområde i forkant av overgangen

Foreldremøter med tema overgang mellom foreldre/foresatte og ny pedagog

Personalet utveksler nødvendig informasjon om barna mellom teamene.

Ansatte som er kjent og trygg for barnet følger det videre på det nye teamet.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehageloven:

I § 2 a i barnehageloven står det at barnehagen har: *«Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole. Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning, jf. opplæringslova § 13-5 og friskolelova § 5-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang»*

Opplæringsloven:

Videre i opplæringsloven § 13-5 står det at skolen har: *«Plikt til å samarbeide med barnehagen om overgangen til skolen. Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang»*. Skolen har ansvar for å utarbeide en plan for overgangen barnehage til skole og skolefritidsordning.

Førskolegruppe

Det siste året før barna begynner på skolen har vi et særlig fokus på å forberede barna på overgangen barnehage/skole. Barna skal tilegne seg kunnskap, utvikle ferdigheter og bli trygge og selvstendige, slik at de har de beste forutsetninger for videre læring, å ta egne valg og i økende grad ta vare på seg selv.

Leaparkens førskoleklubb legger stor vekt på vennskap, relasjonsbygging og videreutvikling av sosial kompetanse, samt praktiske ferdigheter. I førskoleklubben tilrettelegger vi for aktiviteter som stimulerer for lek og læring, undring og refleksjon, språkstimulering og begrepsforståelse. Vi tilnærmer oss tverrfaglig emner som har med skolestart å gjøre og tar samtidig barnas medvirkning på alvor. I løpet av tiden som førskolebarn i Leaparken erfarer barna å ha refleksjonssamtaler om seg selv og sine egne grenser, samtidig som de omgås andre. Barna får mulighet til å uttrykke sine tanker og følelser om skolestart og vi reflekterer sammen rundt spørsmål som: hvordan kan jeg bli kjent med noen jeg ikke kjenner? Hvordan vet jeg at noen er vennen min? Hvem kan jeg snakke med om hvordan jeg har det på skolen? Hvordan kan jeg ta vare på noen som ikke har noen å være med?

Gjennom alle årene i barnehagen har vi et fokus på selvstendighetstrening og praktiske ferdigheter, dette fokuset intensiveres det siste året i barnehagen. Dette innebærer at barna skal klare å kle på seg selv, gå på do selv, ta imot og gjennomføre beskjeder. Barna skal lære å holde orden på klær og utstyr, og behandle bøker og leker slik at de ikke går i stykker. I løpet av siste året i barnehagen vil foreldrene til førskolebarn få tilbud om et foreldremøte sammen med barna sine, der både små og store snakker om den store overgangen. På slutten av barnehageåret får alle førskolebarn delta i sin egen foreldresamtale i barnehagen.

Overføringsmøte med skolen

Barn som har sitt siste år i barnehagen, har ulike forutsetninger for hva de kan mestre. Dialog med foreldre er viktig for at vi skal kunne støtte og utfordre hvert enkelt barn på en måte som er tilpasset deres utviklingsnivå. Barnehagen har rutiner for å utveksle informasjon med skolen når det er spesielle forhold som tilsier at dette er nødvendig. Vi utveksler aldri informasjon om barn uten at vi har innhentet samtykke fra foreldrene. Disse overføringsmøtene finner sted enten i barnehagen eller i skolen, der både foreldre og eventuelle eksterne instanser (for eksempel PPT) deltar.

Besøk til skolen

I forkant av skolestart vil barna få mulighet til å besøke sin kommende skole med oss voksne i barnehagen og/eller sammen med sine foresatte. Barna får bli kjent med det fysiske miljøet: klasserommene, skolebygget og lekeplassen, og de vil noen steder også få mulighet til å bli bedre kjent med læreren og de ansatte i SFO. Barna skal få en forståelse for hvilke aktiviteter som foregår på skolen, og hvilke regler og rutiner som finnes der. Disse møtene er viktig for at barna skal få en trygg og god overgang fra barnehage til skole.

Mål: Skolestartere opplever en trygg og god overgang til skolen gjennom opplevelser, samtaler, refleksjoner og aktiviteter rundt skolestart.

Kriterier:

Barn får uttrykke sine spørsmål, tanker og følelser om skolestart.

Barn er trygge og har nødvendige kunnskaper og ferdigheter for å mestre overgang mellom

barnehage og skole.

Barn er kjent med skolen og SFO i forkant av skolestart.

Barn utvikler sosial kompetanse og praktiske ferdigheter som er en forutsetning for en god overgang fra barnehage til skole.

Tiltak:

Personalet undrer seg sammen med barna og reflekterer sammen med dem om sine følelser og tanker om skolestart.

Personalet tar i bruk ulike typer materialer for å utforske overgangen mellom barnehage og skole.

Personalet støtter barna i å utvikle sosial kompetanse og praktiske ferdigheter som er en forutsetning for en god overgang fra barnehage til skole.

Barnehagens personale, i samarbeid med skole og foreldrene, legger til rette for at barna får besøke nærskolene og skolen får mulighet til å besøke barnehagen.

Barnehagens personale, barnets foreldre/foresatte og skolen samarbeider for å sikre at barnet blir godt ivaretatt i overgangen.

V. Foreldremedvirkning

«Barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling». (Barnehageloven § 1).

I Leaparken barnehage er vi opptatt av et nært og godt samarbeid med foresatte, med barnas beste i fokus, gjennom åpen og positiv dialog. Vi ønsker å invitere foreldre/foresatte inn i vår barnehagehverdag. Den daglige kommunikasjonen med hjemmet står sterkt hos oss. Alt fra de daglige samtalene om barnet og hva de opplever i barnehagehverdagen, til hvordan barnet mestrer utfordringene de møter i lek og samspill. Vi er alltid åpne for samtaler med foreldre/foresatte når de etterspør det. Vi ønsker å skape en trygghet for foresatte og på den måten legge til rette for en arena hvor foresatte får oppleve tillit og respekt, og hvor de får muligheten til å engasjere seg i vår daglige drift.

Gjennom gjensidig åpenhet og imøtekommende ansatte, vil vi sammen legge til rette for trivsel og utvikling for barna i Leaparken barnehage. Alle tilbakemeldinger fra foresatte tas på alvor. Tilbakemeldingene fra foresatte er viktige bidrag for å skape en god barnehage som er i stadig utvikling. Foresattes kompetanse om sitt eget barn er til stor hjelp for at vi skal forstå barna bedre, og på den måten gi barna best mulig trivsel og utvikling i barnehagen.

«Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ» (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29)

Barnehagens samarbeidsutvalg medvirker i utviklingsarbeidet, gjennom deltagelse i møter der barnehagens kultur og organisasjonsutvikling er en del av vår agenda. Alle foreldre/foresatte gis mulighet til å dele sine synspunkt på vår virksomhet gjennom brukerundersøkelser, dialog i daglige møter med personalet, startsamtale med nye familier, og gjennom barnas utviklingssamtaler 1-2 ganger i løpet av året. I tillegg til dette har vi fokusgrupper som foreldrene inviteres til å delta i.

Mål: Foreldre opplever mulighet til å medvirke i barnehagens arbeid.

Kriterier:

Foreldre opplever at barnehagens ansatte viser interesse for og bryr seg om deres barn og familie.

Foreldre deler sine synspunkt på barnehagen i daglige møter med personalet, i foreldresamtaler, foreldremøter og -råd og gjennom brukerundersøkelser.

Foreldre opplever at deres tilbakemelding får en direkte konsekvens for barnehagens arbeid.

Tiltak:

Barnehagen legger til rette for individuelle og kollektive samhandlingsfora.

Barnehagen etterspør foreldres tilbakemeldinger.

Barnehagen implementerer foreldres synspunkt og tilbakemeldinger i planarbeidet.

VI. Bærekraftig utvikling

Leaparken barnehage har som prinsipp å styrke bærekraftig utvikling gjennom at barn får tidlige erfaringer med og kunnskap om sammenhenger i naturen, hvordan mennesker påvirker verden og hvordan vi kan ta gode miljøvalg.

Gjennom våre tema og prosjektarbeider, legger vi til rette for at barn får erfaringer med hvordan omgivelsene våre påvirkes av naturen. Barna lærer å ta vare på leker, barnehagens inne- og uterom, samt parken og omgivelsene rundt oss. Barn lærer om matens opprinnelse, og deltar i å så og høste egne blomster og grønnsaker. Vi tar i bruk naturmaterialer og verdiløst materiale (melkekartonger, syltetøyglass, pappesker, dorullkjerner el.) i våre formingsaktiviteter, og lager våre egne kostymer til bruk i lek og fellessamlinger. Slik får barna erfaringer med gjenbruk og redesign.

Barnehagens foreldregruppe har en egen gi-bort, dele og byttegruppe på Facebook der leker og klær deles mellom hjemmene våre.

Mål:

Barn skal få en begynnende forståelse for hvordan mennesker påvirker jorden og hvordan vi kan ta vare den.

Kriterier:

Barn får en begynnende forståelse for sammenhenger i naturen.

Barn har gode opplevelser i barnehagen og nærområdet.

Barn lærer om bruk og gjenbruk av ressurser.

Barn deltar når vi rydder, ordner og tar vare på omgivelsene våre, inne som ute

Barna deltar i vårdugnad i Leaparken.

Barn deltar i aktiviteter der de får erfaring med å så og å høste.

Tiltak:

Personalet bidrar til at barn får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling.

Personalet sørger for at barna får naturopplevelser, opplever tilhørighet til naturen og bli kjent med naturens mangfold.

Personalet sørger for at barna får delta i aktiviteter som stimulerer barnas forståelse av bærekraft.

Personalet har fokus på å ta vare på bygningene våre, uteområdet vårt og menneskene som er der.

VII. Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø

«Skyfritt» er Bergen kommunes plan for hvordan vi skal arbeide for å skape et inkluderende og trygt oppvekstmiljø for alle barn og unge i Bergen. Mobbing kan starte allerede i barnehagen, og forskning viser en sammenheng mellom frafall i videregående opplæring og mobbing i barnehagen og i grunnskolen. Mobbing skjer mellom enkeltbarn og mellom grupper av barn, men en viktig erkjennelse er at mobbing også skjer mellom voksne og at voksne mobber barn.

Ifølge barnehageloven skal barnehagen: *«forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna».*

Djupedal-utvalget som jobber for et bedre psykososialt miljø for barn og unge, påpeker at mobbing også forekommer blant barn i barnehagen, og at arbeid for et godt psykososialt barnehagemiljø er helt avgjørende. Utvalget pekte også på at barnehagen er en viktig arena der barn tidlig tilegner seg sosial kompetanse, og understreket betydningen av at arbeid med det psykososiale miljøet i barnehagen og i grunnopplæringen ses i sammenheng.

Mobbing og krenkelser kan sette både fysiske og psykiske spor, den kan få alvorlige og langvarige konsekvenser, og øker risikoen for et bredt spekter av helseproblemer, fravær og dårligere skoleprestasjoner. Selv om mobbingen stopper kan de som er utsatt for mobbing slite med konsekvenser av mobbingen i mange år etterpå, og den som blir utsatt for mobbing kan få varige psykologiske sår, som hemmer livsglede og livsutfoldelse.

Mål: Leaparken barnehage er en inkluderende arena der ingen barn utsettes for mobbing, krenkende ord og handlinger, verken fra andre barn eller voksne.

Kriterier:

Barn har tilknytning til sensitive, kompetente og nærværende voksne

Barn blir sett, hørt og tatt på alvor

Barn trer frem og er synlige for seg selv og andre.

Barn er inkluderte og en del av et sosialt fellesskap.

Barn uttrykker seg og har innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen.

Barn lærer å sette grenser for seg selv, og utviser respekt for andres grenser.

Tiltak:

Ansatte følger barnehagens regler for lekekloke voksne.

Ansatte kjenner innholdet i «Skyfritt».

Ansatte handler i tråd med, og kjenner barnehagens rutiner, sitt ansvar for å forebygge, håndtere og stanse mobbing og krenkelser mellom barn, eller der voksne mobber eller krenker barn.

Ansatte bidrar til et samarbeid med foreldre/foresatte som fremmer inkludering, tilhørighet og forebygger mobbing og krenkelser.

VIII. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling, og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Kriterier:

Barn anerkjennes for den de er.

Barn blir kjent med egen kropp og seksualitet.

Barn utvikler språket sitt slik at de er i stand til å fortelle og stille spørsmål om egen kropp og sin seksualitet.

Barn lærer om ulike familieformer og levesett.

Tiltak:

Personalet kjenner Bergen kommunes Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring.

Personalet er åpen og anerkjennende i møte med alle barn og familier.

Personalet legger til rette for pedagogiske aktiviteter som gir barn erfaringer med og kunnskap om kropp, helse og seksualitet.

LEAPARKEN BARNEHAGE

Jacob Aalls vei 26

5063 Bergen

E-post: leaparken.barnehage@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**